

MANTELZORG

Een bijbelse oriëntatie

Mantel

Een mantel in het bijbelse oosten was een belangrijk kledingstuk. Mantelzorg was in eerste instantie: ervoor zorgen dat je een goede mantel hebt. Een wollen overkleed over je linnen lijfrok.

In de koude nacht, zeker in de woestijn, hulde men zich in de eigen mantel als in een warme deken. Onmisbaar.

Een mantel moest in geval van verpanding vóór de nacht worden teruggegeven (Ex. 22:25; Deut.24:13).

Een man heeft zulk lijfgoed nodig voor zichzelf, mét een staf of stok en een wapen. Deze noodzakelijke eigendommen waren om zo te zeggen één met de drager ervan. Ze vormden met hem zijn identiteit, zijn persoonlijkheid. Deze eenheid werd zo sterk beleefd, dat het weggeven van de mantel werd gevoeld als het wegschenken van je persoonlijkheid, van jezelf.

Twee bijbelse voorbeelden.

Het eerste: Jonathan, bestemd om de opvolger van zijn vader koning Saul te zijn, geeft zijn mantel en zijn wapenrusting aan David (1 Sam.18:4). Hij wil daarmee uiting geven aan zijn intense vriendschap.

Dat is natuurlijk een prachtig geschenk. Maar het is meer dan een duur cadeau.

Jonathan drukt ermee uit de overdracht van zijn persoonlijkheid en ambt als kroonprins. Het is dus een zichtbare erkenning van het koningschap van David. Hij draagt met die mantel zijn toekomstige koningschap met alle bevoegdheden daarvan aan zijn vriend over.

Het tweede voorbeeld: Elia' s mantel valt om de schouders van Elisa als symbool van de overdracht van zijn profetische geest (2 Kon. 2:13). Dat is dus niet eenvoudigweg het weggeven van een gebruikte, maar nog goede jas. Het is de rituele overgave van zijn ambt aan zijn jonge assistent.

Dit gebeuren illustreert eveneens dat een mantel in het oude oosten en in het bijbelse Israël meer is dan zomaar een kostuum of een regencape.

Iemand z'n mantel ontnemen is zoveel als iemands persoonlijkheid aantasten.

Voor Jozef betekende het afnemen van zijn mantel, zijn 'pronkgewaad', door zijn broers, het verspelen van zijn positie (Gen.37:34).

Het is dan ook niet zomaar een wrede grap wanneer de Romeinse soldaten Jezus ontkleden en zijn kleed, aan één stuk geweven, verdobbelen. Het is de vernietiging van zijn persoonlijkheid. Zij ontkennen Hem als mens. Hij mag er eenvoudig niet meer zijn.

Wanneer Paulus in één van zijn brieven oproept Christus 'aan te trekken' als een kleed (Rom.13:14; Gal.3:27), dan is dat precies het tegenovergestelde: het is de geest van Jezus aanvaarden, hem beamen in innige verbondenheid.

De mantel is dus in de Heilige Schrift een element van buitengewoon grote waarde.

Mantelzorg

En mantelzorg, is die in de bijbel te vinden?

Eerst: wat verstaan we er onder? Mantelzorg is langdurige en intensieve hulp voor iemand die hulp nodig heeft. Een heldere recente definitie omschrijft: 'Mantelzorg is zorg die, niet in het kader van een hulpverlenend beroep, wordt gegeven aan een hulpbehoevende door één of meer leden van diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening direct voortvloeit uit de sociale relatie'. Mantelzorg wordt meestal

verleend door een nabije naaste, de partner, een dochter of zoon, een vriend, een buurvrouw. Als een warme deken van zorg, uit liefde of plicht gegeven. De mantelzorger is *naaste*, iemand die naast je staat. Meestal vrijwillig en onbaatzuchtig.

Zeker vinden we deze nabije zorgverlening in de bijbel. Ik noem weer twee voorbeelden, één uit het Oude en één uit het Nieuwe Testament.

Eerste voorbeeld: Ruth. Schoondochter van Noömi in Bethlehem. Zij neemt de zorg voor haar schoonmoeder op zich. Ze zet zich volledig in voor het welzijn van deze bejaarde vrouw, die zichzelf niet meer kan redden (vgl. Ruth 2:11).

Tweede voorbeeld: In het evangelie lezen we over de vier mannen die hun verlamde vriend door het tegeldak omlaag laten zakken tot voor de voeten van Jezus (Marcus 2:1-12). Jezus keek omhoog, zag hun gezichten zich aftekenen tegen de azuurblauwe hemel en, staat er: *“Hij zag hun geloof”*. Hun geloof motiveert hen tot mantelzorg aan hun vriend.

Dit is dan, wat de Schrift elders noemt *“geloof door de liefde werkende”* (Gal.5:6). *“Wie twee mantels heeft moet delen met wie er geen heeft”*, zei de Here Jezus Christus (Luc.3:11, vert. Oussoren).

Een mantelzorger is dan ook te beschouwen als iemand die zijn of haar denkbeeldige mantel om de schouder van een naaste legt, warm, meelevend, solidair, liefdevol. Het is iets van je eigen persoonlijkheid geven aan die ander. Het doet denken aan St. Maarten, die zijn kleed doormidden sneed en de helft aan een naakte bedelaar gaf. *“Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed”*, zei Jezus (Mattheüs 25:35) en: *“Voor zoveel gij dit aan één van deze minsten hebt gedaan hebt gij dat aan Mij gedaan”* (vs.40).

Navolging

Mantelzorg is zorgverlening van mens tot mens, een humane zorg, die door ieder mens van welke levensopvatting dan ook, gegeven kan worden.

Maar voor christenen is het een zorgverlening, die niet alleen voortspruit uit humaniteit of medelijden. Het is zorgverlening die een plaats heeft in de navolging van Christus. Dienen in het voetspoor van Hem, die zelf kwam om te dienen.

Het beeld van de mantel is kenmerk van deze zorg: de naaste een warm kleed omdoen, daarmee zijn of haar identiteit onderstrepand. Het is heel concreet laten voelen dat je eerbied hebt voor zijn of haar eigenheid en persoonlijkheid.

Nu zijn er mantelzorgers die al jarenlang zorgen voor hun naaste. Dat kan een eigen gezinslid zijn, een buurman of een familielid. Dikwijls verleend aan een gehandicapte, vaak een zwaar invalide persoon. Het wordt vol liefde gedaan, zonder klagen, als een vanzelfsprekende dienst. Een geringe opgave is het meestal niet. Mantelzorg kan een heel zware opgave zijn, soms haast niet vol te houden. De vader van de maanzieke jongen in Mattheüs 17:14 tilt er zwaar aan! Het is dan ook noodzakelijk dat de gemeente van Christus oog heeft voor de broeder en zuster die er voor gaat. Het kan nodig zijn die taak zo nu en dan even over te nemen, al is het maar voor een paar dagen, een week.

Ook hier geldt voor de gemeente van Christus een bijbels woord. Het apostolische woord: *“Draagt elkanders lasten en vervult alzo de wet van Christus”* (Galaten 6:2 St.Vert.). Dat is een roeping, ook vandaag. Het omslaan van een mantel van zorg voor de mantelzorger zelf.

Een nieuw kleed

De Here God geeft zijn kinderen een bijzondere belofte mee. We lezen erover in de Openbaring van Johannes. Daar is sprake van nieuwe, witte klederen (Openb.3:5). Daarmee zullen de kinderen van God worden bekleed. In Gods toekomst. Dat witte

kleed – het is opnieuw een symbool van een nieuwe persoonlijkheid. Ze zullen krijgen: een nieuwe naam. Vernieuwde mensen zullen ze zijn, dankzij het volbrachte werk van Jezus Christus. Immers ze zijn *bekleed met zijn gerechtigheid* en zullen eenmaal volkomen rein zijn. Dat betekent dat 'wit' van het witte kleed. Daar zorgt God voor. God werkt in de zorg! Het is zijn mantelzorg. Zo is dat woord "mantelzorg" van diepe inhoud en voor ons allen richtinggevend en van eeuwige betekenis.